

RTU studiju kurss "Bērnu dizartrijs"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0672
Nosaukums	Bērnu dizartrijs
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītbspēks	Gundega Tomele - Doktors, Docents
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kurss iepazīstina studentus ar bērnu dizartrijas etioloģiju, patofizioloģiju, simptomiem un klīniskajām formām. Teorētiski un praktiski sagatavo logopēda darbam ar bērnu, kuram ir dizartrijs.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: Sniegt zināšanas par neiroloģiskas izcelsmes runas traucējumiem bērniem, praktiski apgūt to diagnosticēšanas un novēršanas metodes. Studiju kursa uzdevumi: 1. Sniegt zināšanas par bērnu dizartriju, tās cēloņiem, simptomiem, veidiem un diagnosticēšanas iespējām. 2. Apgūt bērnu dizartrijas korekcijas metodes un paņēmienus.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Bērnu dizartrijas izpētes aktualitātes pasaulē. Izpētīt zinātniskās datu bāzes un atlasīt vienu publikāciju tēmas ietvarā. Sagatavot informatīvu ziņojumu un tā prezentāciju. 2. Runas un ārpusrunas funkciju novērtējums bērnu dizartrijas gadījumā. Izpētīt runas un ārpusrunas funkciju novērtēšanas specifiku un metodes bērnu dizartrijas gadījumā. Sagatavot runas / valodas pārbaudes karti, novērtēšanas ziņojumu.
Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Atkinson, M. (2010). Basic Medical Science for Speech and Language Therapy Students. London: Whurr. 2. Bray, M., Ross, A., & Todd, C. (2006). Speech and Language: clinical Process and Practice. London: John Wiley & Sons. 3. Freed, Donald, B. (2012). Motor Speech Disorders: diagnosis and treatment (2nd ed.). Clifton Park, N.Y.: Delmar, Cengage Learning. 4. Kent, R. D. (2023). Handbook on Children's Speech: Development, Disorders, and Variations. Plural Publishing. 5. Latvijas Logopēdu asociācija. (n. d.). Dizartrijs. [b. i.]: [b. v.]. 6. Miltiņa, I., & Pastare, S. (1997). Pirmie soļi logopēdijā. II daļa. Rīga: PIAC. 7. Murrell, K. (2023). Working with Childhood Apraxia of Speech: Theory and Practice for Speech and Language Therapists. Routledge. 8. Raščevska, M. (red). (2024). Psiholoģiskās novērtēšanas skrīninga instrumentu komplekta izstrāde bērnu agrīnās attīstības risku atpazīšanai. 1. sējums. Skrīninga konstruktu teorētiskais pamatojums un attīstības veicināšanas intervencu pieejamība. Kolektīva monogrāfija. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. Papildu / Additional: 1. Apinis, P. (1998). Cilvēks: anatomija, fizioloģija, patoloģijas pamati. Rīga: Nacionālais Medicīnas apgāds. 2. Baumanis, A., & Ķeire, L. (1994). Valodas traucējumu veidi. Rīga: Zvaigzne ABC. 3. Flēmiga, I. (1987). Zīdaiņa attīstība un attīstības traucējumi. Rīga: Zvaigzne. 4. Irbe, A., Lindenberga, S., Tumševica, Z., & Odziņa, I. (2024). Bērns runāt mācās ģimenē. Ceturtais papildināts izdevums. Rīga: RaKa. 5. Винарская, Е. Н. (2005). Дизартрия. Москва: Астрель 6. Приходько, О. В. (2008). Логопедический массаж при коррекции дизартрических нарушений речи у детей и дошкольного возраста. Санкт-Петербург: КАРО. Citi informācijas avoti / Other sources of information: Aksiks, I. (n. d.). Bērnu cerebrālā trieka (BCT). Pieejams http://www.neurosurgeon.lv/?p=114 www.asha.org Zinātniskajās datu bāzēs (EBSCO, Web of Science, SAGE Journal, Cambridge Journals Online, Science Direct, SCOPUS, Britannica Online u. c.) pieejamās publikācijas kursa tēmu ietvarā.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Agrīnās attīstības logopēdija un orofaringeālās funkcijas traucējumi Runas un valodas novērtēšanas metodes Skaņu izrunas traucējumi Bērna attīstības fizioloģija un slimības Neiroloģija un psihiatrija I

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs

1. temats. Dizartrijas jēdziens 1. lekcija. Dizartrijas būtība, etioloģija un patofizioloģiskie mehānismi. 2. lekcija. Dizartrijas klasifikācija pēc bojājuma lokalizācijas galvas smadzenēs, pēc klīniskās simptomātikas un pēc smaguma pakāpes. Dizartrijas simptomātika. Praktiskais darbs: Glosārija izveide.	4	8	2	10
2. temats. Bērnu (attīstības) dizartrija 3. lekcija. Attīstības dizartrijas (AD) cēloņi. Bērnu ar AD raksturojums. AD un bērnu cerebrālā trieka. AD komunikatīvi-kognitīvais profils. 4. lekcija. Bērnu (attīstības) dizartrijas klīnisko formu raksturojums, patoloģiskais mehānisms. Praktiskais darbs: Patstāvīgo darbu prezentācija, analīze un diskusijas.	4	6	2	8
3. temats. Dizartrija un dispraksija 5., 6. lekcija. Runas dispraksija bērniem, raksturojums, novērtēšana, korekcija. Praktiskais darbs: Glosārija papildināšana.	4	6	2	8
4. temats. Profilaktiskie pasākumi 7., 8. lekcija. Primārā, sekundārā un terciārā profilakse dizartriju gadījumos. Praktiskais darbs: Darbs grupās profilaktisko pasākumu izstrādē, diskusijas.	4	6	2	8
5. temats. Runas pārbaude 9. lekcija. Runas pārbaude dažādu dizartrijas formu gadījumos. Anamnēzes izpēte. 10. lekcija. Motoro un psihisko funkciju novērtējums. Artikulatorā aparāta funkcionalitātes izvērtējums. Runas, valodas un komunikācijas izpēte. Praktiskais darbs: Dizartrijas novērtēšanas skalu izpēte.	4	6	2	8
6. temats. Dizartrijas diferenciāldiagnostika 11. lekcija. Dizartrijas slēptās formas un dislālijas diferenciāldiagnostika. 12. lekcija. Dizartrijas un dispraksijas diferenciāldiagnostika. Praktiskais darbs: Patstāvīgā darba prezentācija, analīze un diskusijas.	4	8	2	10
7. temats. Dizartrijas novēršana 13., 14. lekcija. Dizartrijas novēršanas kompleksā medicīniski – pedagoģiskā metode. Praktiskais darbs: Diskusijas par Latvijā izmantotajām bērnu dizartrijas korekcijas metodēm.	4	4	2	6
8. temats. Dažādu dizartrijas formu korekcijas metodikas 15. lekcija. Korekcijas darba vispārējie principi. 16. lekcija. Korekcijas darbs zemgarozas, pseidobulbārās, bulbārās, smadzeņu garozas un smadzeņu dizartrijas gadījumā. Praktiskais darbs: Studiju kursa noslēguma pārrunas.	4	8	2	10
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
ZINĀŠANAS: 1. Pārzina attīstības dizartrijas teorētiskos pamatjautājumus. 2. Ir izpratne par bērnu dizartrijas etioloģiju, klīnisko formu veidiem, diferenciālo diagnostiku, korekcijas darba sistēmu un profilaksi.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Pārbaudes darbs: informatīvais ziņojums par aktuālu attīstības dizartrijas tēmu (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: runas un valodas karte, novērtēšanas ziņojums bērnam ar attīstības dizartriju (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
PRASMES: 1. Prot novērtēt runas, valodas un komunikācijas funkciju bērnu dizartrijas gadījumā, māk apkopot un analizēt izpētes rezultātus, veikt traucējuma diagnostiku / diferenciālo diagnostiku. 2. Prot izvēlēties, pamatot un izmantot korekcijas darba metodes un paņēmienus, īstenot profilaktisko darbu. 3. Izmanto zināšanas par bērnu dizartriju praksē.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Pārbaudes darbs: informatīvais ziņojums par aktuālu attīstības dizartrijas tēmu (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: runas un valodas karte, novērtēšanas ziņojums bērnam ar attīstības dizartriju (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Eksāmens: teorētiskās zināšanas.
KOMPETENCE: 1. Ir zināšanas par bērnu dizartriju, tās etioloģiju, klasifikāciju, korekcijas darba sistēmu un profilaksi. 2. Spēj integrēt novērtēšanas laikā iegūto informāciju ar citiem saistītiem datiem, korekcijas mērķu nosprašanu. 3. Izmanto atbilstošas terapijas tehnikas, materiālus un izprot specifisku terapijas metožu lietošanas pamatojumu. 4. Spēj noteikt citu speciālistu konsultācijas nepieciešamību.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā, summējot pozitīvos vērtējumus un vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. Pārbaudes darbs: informatīvais ziņojums par aktuālu attīstības dizartrijas tēmu (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Pārbaudes darbs: runas un valodas karte, novērtēšanas ziņojums bērnam ar attīstības dizartriju (patstāvīgā darba rezultātu prezentācija). Eksāmens: teorētiskās zināšanas.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Informatīvā ziņojuma un prezentācijas novērtējums	25
Runas kartes un novērtēšanas ziņojuma novērtējums	25
Eksāmens	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	